

Yasaklamalar bir şeyi değiştiremez bizim her yürüyüşümüz onur yürüyüşüdür

Gamze Kafar

1969 yılında Stonewall Inn isimli barda, LGBTİ+'ların kendilerine uygulanan baskı ve ötekileştirmeye karşı çıkmasıyla birlikte bu tarih LGBTİ+ mücadelesinde bir dönüm noktası oluşturdu. 1969'dan bu yana bu tarihi gün dünyanın her yerinde onur yürüyüşü, onur ayı olarak kutlanıyor.

Bu kutlama ve direniş mekanlarından biri de şüphesiz Türkiye. Türkiye'de bu yıl 27.'si düzenlenecek olan onur yürüyüşü birçok baskı ve yasaklamalarla karşı karşıya. Konunun detaylarını Türkiye'den Uludağ Üniversitesi Özgür Renkler LGBTİ+ Topluluğu kurucu üyesi ve Kaos GL muhabiri Semih Özkarakaş ile konuştuk.

Onur haftası Türkiyeli LGBTİ+'lar için nasıl bir öneme sahip?

Bizim için onur haftasının önemi görünürlük. Türkiye'de ilk onur yürüyüşü 2003 yılında 30 kişi tarafından gerçekleştiriliyor. O günden bugüne kendi görünürlüğümüz için vardık, varız, var olacağız diyoruz. Ayrıca onur ayı bizim örgütlenmemiz ve bu coğrafyada örgütlenirken yeni araçlar keşfetmemizin bir motivasyonu. Onur ayı biz LGBTİ+'ların İstanbul'dan tüm Türkiye'ye ulaştığı bir merkez. Gezi direnişleriyle de en yüksek noktaya ulaştık. Türkiye tarihinin 100 bin kişinin katılımıyla gerçekleştirdiği en barışçıl yürüyüşüydü. Asla yalnız olmadığımızın ve yalnız yürümeyeceğimizi de bilmek bizi güçlendirdi.

Onur Yürüyüşü ilk kez 2015 yılında valilik kararıyla yasaklandı. Biz yürümek isteyen insanlara polis müdahale etti. Yasağın sebebi onur yürüyüşünün ramazan ayına denk gelmesi olarak açıklandı. Ancak baktığımızda geçen yıl ramazan ile onur yürüyüşü aynı zamana denk gelmedi. Lakin İstanbul Valisi yine de yürüyüşü yasakladı. LGBTİ+lar muhalefet olarak güçlendikleri için artık hem çoğu sağ grubun hem hükümetin hem de medyanın dikkatini çekiyor, hedef olarak gösteriliyorlar. Sistemik bir ayrımcılık söz konusu ve hali hazırda toplumda LGBTİ+'ları itibarsızlaştıran söylemler, stereotipleştirmeler ve gözle görülür bir nefret mevcut. Onur ayı biz LGBTİ+'lar için topyekûn, bir arada mücadele ettiğimiz sembolik bir ay. Nefrete inat yaşasın hayat dediğimiz ve bütün farklılıklarımıza rağmen bir arada yaşamı örgütlediğimiz alan. Yasaklarla dalga geçip, hangi yasak onurumuz önünde bizi durdurabilir dediğimiz bir alan. Müslüman bir ülkede bunu sevgiyle, gülümseyerek başardığımız...

Türkiye'de LGBTİ+ hareketinin en çok yüz yüze geldiği sorunlardan bahsedebilir misiniz? Bu sorunların kaynağı nedir ve çözüm için neler yapılmalıdır?

Öncelikle Türkiye'de LGBTİ+ ların temel arzusu cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği eşitliğinin anayasayla tanımlanması. Yasalarla tanınmak yaşama, barınma, sağlık, eğitim hakkımızın güvence altına alınmasını istiyoruz. Hukuka erişimimizin güçlendirilmesi ve insan haklarının yaygınlaştırılması gerekiyor. Seks işçisi trans kadınlar öldürülüyor ama bir türlü failleri bulunamıyor ya da hiç aranmıyor(!)

Türkiye'deki LGBTİ+'lar yüz yüze geldikleri en büyük sorun artık görünür olmalarına rağmen varlıklarının kabul edilmemesi. Mesela iktidara geldikleri ilk dönemde ılımlı bir siyaset çizen AKP hükümeti LGBTİ+ konusunda da demokratik ve hak temelli olacağını ileri sürdü. Recep Tayyip Erdoğan, Abbas Güçlü'nün bir programında gelen bir soru üzerine, "Eşcinsellerin kendi hak

özgürlükleri çerçevesinde yasal güvence altına alınması şart” cümlesini kullandı. Ama aradan geçen onca yıla rağmen bizler için somut bir adım atılmadı, hatta LGBTİ+ ve feminist örgütlerin çabaları ile TCK taslak metnine giren cinsel yönelim ibaresi AKP iktidarı tarafından taslaktan çıkarıldı. LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılığın önlenmesi ihtimali AKP iktidarı tarafından ortadan kaldırıldı. Dönemin Adalet Bakanı Cemil Çiçek TCK taslağında yer alan ‘cinsel yönelim’ kavramının meclise sunulan metinden çıkma gerekçesini şöyle açıklamıştı: “Cinsel yönelimi eklemek gereksiz çünkü cinsiyet zaten onu karşılar” Ama ne yazık ki geçen yıllar içerisinde hepimiz karşılamadığını gördük.

2007’deki anayasa tartışmalarında da TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı ve AKP Milletvekili Burhan Kuzu oluşturulacak yeni anayasada LGBTİ+’lar olacak mı, sorusu üzerine “Bilim adamlarının metninde böyle bir hüküm yok. Mektuplarını henüz almadım, gelsin ileriki aşamada değerlendirilir. Ama bu aşamada Meclis’ten ciddi bir kabul göreceğini sanmıyorum. Özgürlük diye sunuluyor, ama Türkiye’de henüz bunun zemini yok. Komisyondan ve Genel Kurul’dan geçebilecek bir talep gibi görünmüyor. Türkiye için erken. Evvela toplumsal bir kabul görmeden Meclis bu düzenlemeyi yapamaz. Hatta Avrupa’da bile hiçbir ülkenin anayasasında bu yok. AB Anayasası çıksın, ondan sonra bakarız.” şeklinde talihsiz bir açıklama yapıyor. Bunca zaman toplumsal kabul görmek için mücadele eden LGBTİ+’ların etkinlikleri neden iptal edilip, yasaklamalar getiriliyor o zaman? Aynı yıl AKP kurucuların Dengir Mir Mehmet Fırat da başka bir talihsiz açıklama yapıyor: ‘21. Yüzyılın anayasasında biraz zor, belki 22. yüzyılda olur. Biz, üçüncü kuşak haklar dediğimiz çevre gibi konulara taslakta yer verdik. Ama bu dördüncü kuşak özgürlüklere giriyor. Böyle bir özgürlüğü düşünmedik, zannetmiyorum kabul görsün. AB Anayasası da daha yok zaten. Avrupa’da da bunda bir mutabakat sağlanmadı. Toplumun bunları daha çok tartışması lazım. ’ diyor. İnanması güç açıklamalar.

Türkiye’de demokratikleşme sürecinin hızlandırılması ve demokratik bir anayasa ile Türkiye’yi güçlendirmek isteyen hükümet biz LGBTİ+’ları kapsamayacaklarını daha o yıllarda dile getirmiş oluyorlar ama geçiştirerek, bahanelerle.

Bu yıl basından takip ettiğimiz kadarıyla birçok ilde onur yürüyüşü etkinliklerinin gerçekleştirilmesi hükümet tarafından yasaklandı. Bu konuda bize bilgi verebilir misiniz? Türkiye’de bulunan LGBTİ+ hareketi bu yasaklamalar karşısında nasıl bir tutum sergileyecek?

Türkiye’de Onur yürüyüşüne ilk kez yasak gelmedi daha önce İstanbul Valiliği’nin yasağı vardı. Bu yıl ilk kez İzmir Valiliği, 7. İzmir LGBTİ+ Onur Haftası’nı “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ve Uygulanmasına Dair Yönetmelik ile 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 11/A-C maddeleri gereğince İzmir’de yaşayan insanların huzur ve güvenliğinin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu güvenliği ve esenliğinin sağlanması; milli güvenlik, kamu güvenliği ve esenliğinin sağlanması; milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması, olası şiddet ve terör olaylarının önüne geçilebilmesi” gerekçe göstererek 14 Haziran’da yasakladı.

İzmir’de faaliyet gösteren Genç LGBTİ+ Derneği bunun üzerine hemen dava açtı ve açtığı dava sonucuna karar veren mahkeme, iki etkinlik ve 22 Haziran’da yapılması planlanan yürüyüş dışındaki etkinliklere getirilen yasağa ilişkin oy çokluğuyla yürütmeyi durdurma kararı veriyor. Onur Haftası etkinlikleri arasında yer alan “bondage” ve “cinsel oyuncak atölyesi” ile İzmir Onur Yürüyüşü’ne ilişkin ise mahkeme Valilik’ten savunma istiyor. İzmir Valiliği’nin 20 Haziran günü mesai bitimine kadar savunmasını vermesi bekleniyor. Valilik savunmasını verdikten ya da savunma için kendisine verilen süre dolduktan sonra mahkeme iki etkinlik ve Onur Yürüyüşü hakkında da karar verecek.

Antalya Valiliği de İzmir yasağından birkaç gün sonra aynı sebeplerle, 3. Antalya LGBTİ+ Onur Haftası'nı "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu ve Uygulanmasına Dair Yönetmelik ile 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11/A-C maddeleri gereğince, "karşıt görüşlü grupların karşı karşıya gelmemesi, tesis edilen huzur ortamı ve milli güvenlik ve kamu düzeni ile genel sağlığın ve genel ahlakın bozulmaması, olası şiddet ve terör olaylarının önüne geçilmesi, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğü, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması" nı gerekçe göstererek yasakladı.

Ayrıca Valilik 15 gün süreyle il genelindeki "Onur Yürüyüşü ve akabinde düzenlenecek basın açıklaması ile bu benzeri tarzda düzenlenmek istenilen eyleme destek mahiyetindeki eylem/etkinliklerin yanı sıra aynı konunun devamı niteliğindeki (yürüyüş, basın açıklaması, açlık grevi, oturma eylemi, stant/çadır kurma vb.) tüm etkinliklerin" yasaklandığını duyuruyor.

Ardından Antalya Kadın Platformu, Valiliğin Antalya Onur Haftası'nı yasaklamasını kınadı. Platform, Antalya Kadın Dayanışma Merkezi'nde Valiliğin yasağına ilişkin basın açıklaması yaptı. "Tüm yasakları yasaklayalım aşkım" dedi.

Uluslararası Af Örgütü, Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde onur hafta ve yürüyüşlerinin yasaklanmasına ilişkin acil eylem başlattı.

"Onur Yürüyüşleri güvenli bir şekilde gerçekleştirilmeli" diyen Af Örgütü, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'ya iletmek üzere mektup kampanyası yürütüyor şimdi.

Bu yasaklamaların ardından Halkların Demokratik Partisi (HDP) İzmir Milletvekili Serpil Kemalbay, LGBTİ+ Onur hafta ve yürüyüşlerinin yasaklanmasını İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'ya soru önergesi verdi.

Şimdilik Türkiye'de yasaklar ve gösterilen tepkiler bunlar. Onur yürüyüşlerinin yasaklanması biz LGBTİ+'lar için hiçbir şeyi değiştirmez çünkü bizim her yürüyüşümüz Onur yürüyüşüdür.

Bu yılki 26. Onur Haftası'nın teması ekonomi olarak belirlendi. Bunun nedenini ve bu yılki mottoyu açıklayabilir misiniz?

24-30 Haziran 2019 tarihlerinde gerçekleşecek olan 27. İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası'nın teması: EKONOMİ NE AYOL? Sebebi hızla yüklenen dövizle beraber eriyen Türk Lirası, giderek kötüleşen Türkiye ekonomisi ve herkesi etkilediği gibi LGBTİ+ ları da etkiliyor. İstanbul Pride komitesinin hazırlık sürecinde olan biri değilim sadece oradaki arkadaşarımdan bildiğim ayrıca komitenin yaptığı açıklamalardan aktarabileceğim bu. Sadece şu yorumu gönül rahatlığı ile yapabilirim İstanbul Pride tüm dünya için çok önemli olan bir komite. 1 haftalık programları bu yılda homonormativeye sırtını dönerek daha queer bir aradalık gözeterek neoliberalizmin tuzağına düşmeden planlayıp gerçekleştiriyorlar. Bizler de her yıl kurumlarımızı temsilen katılıp bu değeri en barışçıl şekilde yükseltiyoruz.

Türkiye başta olmak üzere tüm dünyadaki LBGTİ+ hareketinin bu yılki onur haftası etkinlikleri için dilekeleriniz ve temenniniz nedir?

Onur, bizim kendi oluşumuzun onurudur, kendimizden ve birbirimizden utanmadığımızın, yargılamadığımızın ve tüm ayrımcılıklarla mücadele eden varlığımızın onurudur. Nefret cinayetlerinin işlenmediği, cinsel istismara uğramadığımız, üretim alanlarında yok sayılmadığımız, kamusal alanlarda nefrete ve şiddete maruz kalmadığımız, ayrımcılığa tabi tutulmadığımız, tüm herkes gibi sokaklarda korkusuzca dolaşabileceğimiz, eşit yurttaşlar olarak toplumsal yaşamın bir parçası olacağımız koşulların sağlanmasını diliyorum.